

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm II. Quamuis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

ne Superioris auctoritate pacisci potest in fauorem & commodum ecclesie sue.

NOTANDVM I. Priuilegio Apostolico priuilegiati renuntiare possunt, si eorum tantum commodum, seu fauorem concernat. Consentit *c. Cum M. 9. de Constit. c. si de terra, 6. c. accedentibus 19. de priuileg.* Quia liberum est cuique iuri suo renuntiare, cit. *c. si de terra.* Accedit, quod renuntiatio hæc priuilegij ideo facilius admittitur, quia per eam reditur ad ius commune, quod fauorabile est. Etenim spectato iure ordinario, ad solas Ecclesias parochiales ius sepeliendi parochianos spectat; ad alias autem Ecclesias Collegiatas, aut Conuentuales non nisi ex priuilegio, vti docui lib. 3. Th. mor. tr. 5. c. vlt. n. 3.

Obijcies: Parochiani habent liberam facultatem eligendi sepulturam extra parochiam suam, *c. 1. de Sepulturis*: Ergo non possunt repelli, si voluerint sepeliri in Ecclesia eius Monasterij, cuius incolæ priuilegio renuntiarunt: quandoquidem pactum non obligat, quatenus cedit in præiudicium alterius non consentientis, *c. penult. extra, hoc tit. Resp.* Quod Parochiani eligere possunt sepulturam non in omni Ecclesia, sed in ea tantum, quæ ius sepeliendi habet: At verò Monasterium ius sepeliendi perdidit, postquam priuilegio suo renuntiauit. Accedit, quod licet Parochiani ius habeant extra Parochiam eligendi sepulturam, si admittantur; non tamen cogere possint, vt recipiantur, sicuti Anchar. & Dominic. hic notarunt.

NOTANDVM II. Rector Ecclesie, siue Parochus etiam sine Superioris auctoritate pacisci potest in fauorem & commodum Ecclesie sue. Ita colligitur ex hoc textu, & docent Ioann. Andr. & Petr. Anchar. hic in princ. Domin. Geminianus in fine, & sumitur ex l. non eo minus, 14. C. de Procurator. vbi habetur; Licet sententia lata contra Minorem natu agentem per procuratorem absque tutoris auctoritate non valeat, iuxta l. 1. & 2. ff. Qui legit. person. standi & c. valere tamen, si pro Minore pronun-

tiatum fuerit: Quia lex, quæ minoribus læsis ob ætatem subuenit, non rebus prosperè gestis obesse debet. Ecclesia autem iure Minoris fungitur, *c. auditis, 3. de in integr. restitut.* Quare de ea dici potest, Licet administratores, vel Rectores eius obesse ei non possint alienando, absque Superioris auctoritate, vti constat ex *c. Abbatibus, 41. causa 12. q. 1. & docent DD.* nominatim Abb. in *c. 1. n. 5.* De his quæ fiunt à Prælati & c. posse tamen Rectores Ecclesie suis prodesse acquirendo, v. g. donationes aut debitorum remissiones acceptando, vti etiam dixi lib. 3. Theol. moral. tr. 4. c. 1. coroll. 2.

CAPITVLVM II.

Quamuis.

PARAPHRASIS.

Licet lex ciuilibus improbet pactum inter patrem & filiam, quod dum nuptui traditur, contenta dote paterna, hæreditati renuntiet, si tamen huiusmodi pacto iuramentum absque vi, & dolo accesserit, omnimodè seruandum est, cum sine peccato, seu salutis æternæ dispendio seruari possit, neque in alterius cuiuspiam detrimentum redundet.

SUMMARIVM.

1. Legi improbanti pactum, quod filia contenta dote nullum ad bona paterna regressum habeat, per contrariam consuetudinem, aut statutum municipale derogari potest.
2. Pactum affirmatiuum de succedendo in hereditate, ne apposito quidem iuramento confirmatur; secus est, quando pactum est negatiuum de non succedendo.
3. Quis hæres necessarius si hereditati cum iuramento renuntiet, valida est renuntiatio, modo dolo, aut vis nulla interueniat; alterutro enim horum interuenien-

ueniente pactum renunciationis efficacem obligationem non parit.

4. In renunciatione filie maximè attendendum est ad causam, ob quam vel in cuius fauorem facta sit, si verbis expressum non sit.
5. In dubio interpretari oportet renunciationem, ut quàm minimè ledat renunciantem.
6. Iuramentum promissorium seruandum est, si absque dolo, aut vi præstitum, in salutis propria dispendium, aut tercia persone præiudicium non cedat.

L Ex improbans pactum, quòd filia cõtenta dote nullum ad bona paterna regressum habeat, est in ordine 3. C. de collationibus: Etenim propter bonum publicum Cæsaris legibus constitutum est, ut hæreditas pactis nec dari, nec auferri possit, l. hæreditas, 5. C. de pactis conuentis, l. si quando, 35. §. illud, C. de inoffic. testam, & videri potest Couar. in hoc c. princip. n. 1.

Verùm cum hæc constitutio non ex naturali, sed ciuili tantum iure sit, hinc sequitur primò: Quòd ei derogari possit per contrariam consuetudinem, aut statutum municipale. Qua ratione in Germania inter personas illustres ac nobiles vsurpatum est, ut pacta genulitia fiant, *Erbeingung* / quibus fæminæ accepta aliqua bonorum mobilium portione, resiquæ hæreditati masculis obuenturæ renuntient, ob familiæ conseruationem. Qua de re videri potest And. Gaill lib. 2. obseruat. 127.

Sequitur secundò: Quòd Princeps, qui in Imperio est Imperator, eiusmodi pacta, quæ de succedendo, aut non succedendo in hæreditate contra ius commune instituuntur, approbare possit, sicuti ex cõmuni docent Molin. tr. 2. tom. 3. priore, disp. 578. Gaill loco cit. Constat enim, Principem legibus non ita astringi, quin eis ex causa iusta derogare, seu dispensare possit. Quamobrem ob maiorem securitatem consuetum est in Germania, ut dicta gentilitia pacta imperatoria auctoritate confirmantur.

Discrimen autem est inter pactum affirmatiuum de succedendo in hæreditate, & inter negatiuum de non succedendo; quòd illud ne quidem appposito iuramento confirmetur, ita ut actio ex iustitia tribuatur. Quare si Titius Caio iuratus promittat, se hæredem ipsum institutum esse, ac postea mutata voluntate alium instituat, licet Titius periurij crimen incurrat, tamen valebit institutio, neque contra Titium, aut eo mortuo contra hæredem institutum actio concedetur. Idque merito ciuilibus legibus constitutum fuit, quia tale pactum de succedendo, cum aniam præbeat mortis machinandæ promissori, bono communi multum incommodare censetur, ut dixi lib. 4. Theol. moral. tr. 3. c. 8. At verò pactum de non succedendo, seu renuntiatio hæreditatis, cum aniam mortis machinandæ nullam præbeat, iuramento confirmari potest, ita ut exinde actio oriatur contra renunciantem, sicuti ex cõmuni docet Petr. Ancharan. hic col. 2. Dominic. in Gl. fin. Couar. in hoc c. p. 3. initio n. 1. §. Igitur.

Sed pro maiore intellectu huius c. queritur primò: Cur de filia renuntiante duntaxat mentio fiat? Resp. Id exempli causa factum esse, quia frequentius filia, quàm filij hæreditati paternæ renuntiare solent. Idem verò omnino sentiendum est de quouis hærede necessario descendente, vel ascendente, si hæreditati sibi debitæ cum iuramento renuntiet, renuntiationem validam esse, sicuti ex cõmuni docet Couar. in hoc c. p. 3. §. 1. & 2. Requiritur tamen, ut renuntians pubes sit; at verò impubere ex iuramento non obligari ciuilliter, docent DD. in Auth. Sacramenta puberum, C. si aduersus venditionem, & Domin. hic col. 1. Gl. ver. seruari debet, Couar. p. 3. §. 1. n. 3.

Queritur secundò: Si aliquis ex descendentibus v. g. filius, vel filia hæreditati paternæ, aut maternæ omnino, & in totum renuntiet, nulla portione accepta, vtrum renuntiatio propter appositum iuramentum valeat? Negat Petr. de Ancharano hic col.

1. arg. huius c. ver. dote contenta. Sed distinguendum cum Dominico hic col. 2. Co-
uar. §. 2. n. 6. Molina cit. disput. 587. concl.
3. parte 4. & disp. 579. n. 33. Si filius, aut
filia aliunde bona habeat, vel per industriam
suam, aut alio quouis modo acquirere pos-
sit, quæ sufficient ad sustentationem, valet
talis renuntiatio iurata. Sin autem filius
vel filia bona sufficientia ad sustentationem
non habeat, nec facile habere possit, tunc
pactum renuntiationis, nisi alimenta neces-
saria excipiantur, iuri naturali repugnat, cui
iuramentum præiudicari nequit. Atque
ob hanc formatur casus huius c. de filia, quæ
dote contenta, reliquæ hæreditati renun-
tiant; quia si aliunde marito vel Monasterio
dotem (quæ instar alimentorum esse cen-
setur) afferre non possit, hæreditati paternæ,
aut maternæ renuntiare haud poterit.

3. **QVÆRITVR** tertio, Cur dicatur, iu-
rumentum omnino seruandum, si neque
vi, neque dolo adhibito præstitum sit.
Respondeo, cum Dominico hic in fine col.
1. ideo sic dici; Quia si dolo, aut vis ali-
qua interuenit, licet iurans, ob reuerentiam
Numinis diuini, ex Religionis virtute ob-
ligetur, potest tamen iuramenti relaxatio-
nem petere, vti docui lib. 4. Th. mor. tr.
3. c. 7. q. 5. Potest etiam Magistratus co-
gere eum, qui dolum aut vim intulit, vt iu-
rumentum remittat, aut illo etiam nolente
ipse iudex relaxare, vti docui cit. tr.
3. c. 4. n. 3. & c. 11. n. 9. Exemplum do-
li est, si parentes persuadeant filiæ, mino-
res esse facultates suas, quam reuera sint, vt
contenta dote modica reliquæ hæreditati
renuntiet. Exemplum illatæ vis, seu inuo-
luntarij mixti est, si ideo filia renuntiet
hæreditati paternæ, quia nisi id faciat, do-
tem à patre consequi non potest. His ca-
sibus, pactum renuntiationis iuramento
non confirmatur efficaciter: quamobrem
filia, si iuramenti relaxationem impetret,
hæreditatem sibi debitam petere potest;
imò nepotes ex filio, aut filia, quæ renun-
tiauert, iuramenti relaxatione non indi-
gent ad petendam hæreditatem; cum iura-
menti obligatio, utpote, personalis, illos

non afficiat; pactum autem renuntiationis,
si per vim extortum sit, efficacem obligati-
onem non pariat, vti obseruauit Couar. in
hoc c. p. 3. §. 2. n. 6. Mol. cit. disp. 579. n.
14. 28. & 35.

Ad extremum, bene monet Couar. cit. 4.
p. 3. §. 3. n. 4. Andr. Gaill. p. 2. obseruat. 148.
n. 4. Mol. cit. disp. 579. n. 19. Quod in re-
nuntiatione filiæ, si verbis sufficienter ex-
pressum non est, maximè attendendum sit
ad causam, ob quam facta, vel in cuius fa-
uorem facta est; num potissimum in fauo-
rem fratrum, tunc ijs mortuis filia admit-
tenda erit ad hæreditatem, quia deficit con-
ditio, ob quam iuri suo renuntiauerat. An
verò in fauorem agnationis propagandæ;
tunc non admittitur ad hæreditatem pater-
nam, etiam mortuis fratribus, si agnatus
lateralis supersit. An denique simpliciter
renuntiarit in fauorem patris, vt liberè de
rebus suis disponere possit, quia ipsa Mo-
nasterium v. g. ingressura est, tunc regres-
sum non habebit ad capeffendam hæredi-
tatem paternam, tametsi omnes agnati ante
patrem moriantur. In dubio autem ita in-
terpretari oportet renuntiationem, vt quam
minimè lædat renuntiantem; cum ea stri-
cti iuris existat, vti ex communi docui lib.
3. Th. mor. tr. 5. c. 7. n. 2. vbi plura leges,
quæ hoc loco omiffa sunt.

His explicatis notanda est regula huius
textus: Iuramentum promissorium inuo-
labiliter seruari debet, si absque dolo, aut
vi præstitum, in salutis propriæ dispendiū
aut tertie personæ præiudicium non cedat.
Qua de re plenè dixi lib. 4. Theol. moral.
tr. 3. c. 6. & seqq.

CAPITVLVM VI.

Quia ex eo.

PARAPHRASIS.

Pacta, & transactiones, quæ inter Religio-
sos mendicantes, & Prælatos, Capitula,
& Rectores Ecclesiarum &c. super iu-
ribus parochialibus, aut similibus arti-
culis